

- ▶ Wat hebben we proberen te doen in de Conventie? Om te beginnen continuïteit scheppen in het voorzitterschap van de raad Buitenlandse Zaken. Solana drong daar sterk op aan. Om de zes maanden komt er een andere voorzitter, klaagde hij, en die sleurt me dan weer naar precies dezelfde plaatsen die ik met de vorige tijdelijke voorzitter heb bezocht. Voor het prestige van zijn land wil die tijdelijke voorzitter namelijk ook naar de Verenigde Staten of naar Rusland. Maar de Hoge Vertegenwoordiger moet zelf zijn agenda kunnen beheren.

Aan de andere kant heeft de commissaris de financiële middelen. Als je het hele buitenlandse beleid van de Europese Unie wilt mobiliseren, moet je die twee functies dus laten samensmelten. Het feit dat mevrouw Ashton zelf uit de Commissie komt, is daarom wel een voordeel. Want de Hoge Vertegenwoordiger zal zijn invloed maar vergroten naarmate hij beter is ingespeeld op de Commissie.

Dat allemaal implementeren vergt tijd. Laten we de eerste tien jaar daarom maar niet over een nieuw verdrag beginnen. Bovendien zullen de grote debatten in de toekomst vooral moeten gaan over de financiële middelen van Europa. Op dit ogenblik wordt de Unie hoofdzakelijk gefinancierd met dotaties van de lidstaten. Maar die zitten zelf in financiële problemen. Als er geen autonome financiering van de Unie wordt georganiseerd, zoals in de beginjaren met de douanerechten, dan dreigt op een dag alles tot stilstand te komen.

Wint de Europese Raad, het intergouvernementele overlegorgaan van staatshoofden en regeringsleiders, nu aan invloed met het Verdrag van Lissabon?

DEHAENE: De Europese Raad – op dat punt ben ik het eens met Luuk van Middelaar – heeft met de tijd duidelijk aan belang gewonnen binnen het Europese institutionele kaderwerk. Van Middelaar doet in zijn boek ook het merkwaardige relaas van hoe die Europese Raad, door de ontwikkeling van de Unie, toch is uitgegroeid tot iets anders dan een zuiver intergouvernementeel orgaan en uiteindelijk zelf een soort instelling is geworden. Ik heb daar persoonlijk geen moeite mee, maar ik heb er in de Conventie wel mee voor gezorgd dat de Europese Raad een afzonderlijke instelling blijft. Anders dreigt het gevaar dat je de echte kracht van de Unie, namelijk de communautaire uitgeoefende bevoegdheden, gaat verzwakken.

Waarom is het Herman Van Rompuy wel gelukt wat u en voormalig premier Guy Verhofstadt (Open VLD) niet voor elkaar kregen, namelijk een Europese topbaan in de wacht slepen?

DEHAENE: Wij hebben elk een verhaal apart. Toen ik in 1994 werd genoemd als voorzitter van de Europese Commissie, kon één lidstaat zo'n benoeming nog tegenhouden. Premier John Major, uitgerust met het bekende euroscepticisme van de Britse Conservatieven, had zich toen in een zodanige positie gemanoeuvreerd dat als ik, met mijn federalistische imago, de baan kreeg, hij geen baan meer had. En dat hij, als hij mij die baan niet gaf, die van hem – althans voor korte tijd – zou kunnen behouden. Ik heb hem dat naderhand ook niet echt kwalijk genomen en die hele episode heeft me in België geen windeieren gelegd.

Bij Verhofstadt in 2004 lagen de zaken anders. Het vetorecht bestond toen al niet meer. Maar het volstaat om het relaas van zijn diplomatiek adviseur Peter Moors te lezen om te zien dat

Verhofstadt een aantal fouten heeft gemaakt. Voor zulke posten moet je gevraagd worden, je mag er niet zelf achteraan gaan. Maar uit het boekje van Moors blijkt overduidelijk dat Verhofstadt, conform zijn temperament, alles uit de kast heeft gehaald om Commissievoorzitter te kunnen worden. En dus is het mislukt.

Herman Van Rompuy heeft zich, net als ik, nooit kandidaat gesteld voor een hoge Europese functie. Anderen zijn met hem voor de dag gekomen. De unanimitéregel gold ook voor zijn benoeming niet. Daarbij kwam nog een breed gedeelde afkeer van Tony Blair bij de regeringsleiders. Ook het gegeven dat Van Rompuy relatief nieuw was in de groep en dus nog met niemand in aanvaring was gekomen, heeft in zijn voordeel gespeeld. Maar dat doet niets af aan zijn verdiensten en aan mijn overtuiging dat hij over de juiste kwaliteiten beschikt voor het voorzitterschap van de Europese Raad.

Van Rompuy zegt inderdaad dat hij niets ondernomen heeft om zijn kandidatuur kracht bij te zetten, maar allicht verdient onze diplomatie toch een schouderklopje voor deze mooie benoeming?

DEHAENE: Het feit dat men zich gedeisd heeft gehouden en de promotoren van de kandidatuur, op de eerste plaats Angela Merkel en Nicolas Sarkozy, hun werk heeft laten doen, was goed en daarin zal de diplomatie op de achtergrond wel een rol gespeeld hebben.

U en Herman Van Rompuy hebben zij aan zij carrière gemaakt. Hij was uw rechterhand als vicepremier en minister van Begroting in uw rooms-rode regeringen. Hoe zou u hem omschrijven?

DEHAENE: (*slaakt een zucht*) Dat is altijd een moeilijke opgave. Herman is een man met een brede cultuur, hij is belezen en kent zijn geschiedenis. Hij heeft een sterke christendemocratische overtuiging. Hij is ook iemand die zijn dossiers goed beheerst en altijd naar oplossingen zoekt. Lange tijd deed hij dat hoofdzakelijk in een ondersteunende rol. Zo heb ik zeven jaar lang als eerste minister met hem samengewerkt en hij leek zich daar goed bij te voelen. Nu heeft hij laten zien dat hij ook de eerste viool kan spelen, ook al vult hij het premierschap totaal anders in dan ik. Maar hij

is dan ook in een regeringsploeg terechtgekomen die hij niet zelf had samengesteld, met een regeerakkoord waarover hij zelf niet had onderhandeld enzovoort. De omstandigheden waren anders. Qua politiek temperament zijn wij hoe dan ook erg verschillend, maar juist daarom hebben wij elkaar altijd goed aangevuld.

Schakelt de Europese eenmaking met het Verdrag van Lissabon nu naar een hogere versnelling?

DEHAENE: Ik beschouw het Verdrag van Lissabon als een nieuwe Europese kwantumsprong. Het is begonnen als een noodzakelijke aanpassing om de Europese Unie met 27 lidstaten werkbaar te houden. Niet unaniem te hoeven beslissen was daarbij essentieel. Maar stilaan werd het doel van het hervormingsverdrag steeds meer: Europa in staat stellen als *global actor* te opereren. Door het klimaatvraagstuk en de financiële crisis is de publieke opinie gaan beseffen dat de grote hedendaagse maatschappelijke kwesties een mondiale dimensie hebben. En dat alleen mondiaal afdwingbare regelingen oplossingen kunnen bieden. Als Europa zijn verstand gebruikt en eensgezind naar buiten treedt, kan het op het internationale forum een voortrekkersrol spelen. Want veel van wat op wereldvlak moet gebeuren, hebben wij met 27 binnen de Unie al eens uitgeprobeerd.

‘Wat is er ondemocratisch aan het feit dat de leden van de Europese Raad zelf hun *chairman* kiezen?’